

2020 / Vol:6, Issue:30 / pp.1416-1625

RESEARCH ARTICLE

Arrival Date : 15.07.2020

Published Date : 27.09.2020

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.31589/JOSHAS.404>

Reference : Büyükbaykal, G. & Mutlu, E. (2020). "Covid-19 Pandemisinin Futbol Ekonomisine Etkileri Üzerine Bir Değerlendirme", Journal Of Social, Humanities and Administrative Sciences, 6(30):1416-1625

COVID-19 PANDEMİSİNİN FUTBOL EKONOMİSİNE ETKİLERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

An Evaluation On The Effects Of Covid-19 Pandemic On Football Economy

Prof. Dr. Güven BÜYÜKBAYKAL

İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi, İstanbul/TÜRKİYE

Doktora Öğrencisi Esra MUTLU

İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi, İstanbul/TÜRKİYE

ÖZET

Günümüzde insanlık küresel bir salgına karşı büyük bir mücadele vermektedir. Tüm dünyada yaşamı etkileyen koronavirüs salgını ile büyük bir mücadele yaşanmaktadır. Hayatın durma noktasına geldiği bu süreçte insanlık zor bir sınavdan geçmektedir. Sağlık başta olmak üzere toplumsal hayat içerisinde ekonomiden eğitime, spordan sosyal hayata kadar yaşamın her alanı salgından etkilenmiştir.

Yaşanan küresel salgın döneminden sağlığın yanı sıra ekonomi en fazla etkilenen alan olmuştur. Ekonomi alanının bir parçası olan ve ülke ekonomisinde önemli bir yere sahip olan spor endüstrisi de bu dönemin en çok etkilenen alanlarından birisi olmuştur. Salgın nedeniyle spor organizasyonlarının takvimlerinde değişiklikler yaşanmış ve organizasyonlar süresiz olarak ileri tarihlere ertelenmiştir. Ülkelerin ekonomilerinde önemli bir yere sahip olan spor gelirleri ve spor içerisinde büyük paya sahip olan futbol gelirleri bu süreçte önemli bir kayıp olarak ele alınmıştır. Bu bağlamda çalışmada konunun ekonomik boyutu incelenmiştir.

Çalışmada, güncel bir konu olması sebebiyle seçilen, koronavirüs salgınının spor endüstrisi ve futbol ekonomisi üzerindeki etkileri üzerine bir değerlendirmede bulunulmuştur. Günümüzde pek çok alanı etkileyen ve farklı yönlerle ele alınabilecek olan koronavirüsün etkilerine dair spor camiası açısından bakılmıştır. Koronavirüs açısından spor dünyasında konuşulan konunun ekonomik boyut olmasından dolayı çalışmada ekonomik boyut üzerine odaklanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, Salgın, Spor, Futbol, Ekonomi

ABSTRACT

Today, humanity is putting up a great fight against a global epidemic. There is a great struggle with the coronavirus epidemic that affects life all over the world. In this period when life comes to a standstill, humanity is going through a difficult test. Every area of life, from economy to education, sports to social life, especially health, has been affected by the epidemic in social life.

In addition to health, economy has been the area the most affected by the global epidemic. The sports industry, which is a part of the economic field and has an important place in the economy of the country, has been one of the most affected areas of this period. Due to the epidemic, there have been changes in the calendars of sports organizations and the organizations have been postponed to future dates indefinitely. Sports revenues, which have an important place in the economies of countries, and football revenues, which have a large share in sports, have been considered as an important loss in this process. In this context, the economic dimension of the subject has been examined in the study.

In the study, an evaluation has been made on the effects of the coronavirus epidemic on the sports industry and football economy, which had been chosen as a current issue. The effects of the coronavirus, which affects many areas today and can be addressed from different aspects, have been viewed from the perspective of the sports community. Since the topic, which is talked in sports world in terms of coronavirus, is economic dimension; economic dimension has been focused in the study.

Keywords: Covid-19, Pandemic, Sports, Football, Economy

1. GİRİŞ

Her geçen yıl giderek büyüyen futbol ekonomisi, ülkelerin ekonomilerinde büyük paya sahiptir. Üzerindeki ilgi ve yılda 55 Milyar Euro'yu geride bırakan parasal büyüklüğü ile en hızlı büyüyen sektörlerinden biri olan futbol ekonomisi bağlamında ise Avrupa futbolu, çok önemli bir yere sahiptir. Küresel salgının etkisiyle yaşanan belirsizliklerle birlikte Avrupa futbolunda ciddi maddi kayıplar yaşanmıştır. Çalışmada futbol ekonomisi özelinde Avrupa futbolu üzerinde durulmuştur. Ayrıca ABD'deki spor organizasyonlarına ve diğer organizasyonlara dair genel değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Çalışmada öncelikle spor ve ekonomi ilişkisi ele alınarak; futbol ekonomisinin varlığına ve önemine değinilmiştir. Yaşanan ekonomik ve sosyolojik gelişmelerden etkilenen spor dünyasının ve futbol ekonomisinin koronavirüs salgınından nasıl etkilendiği üzerinde durulmuştur. Koronavirüs salgınına dair bilgilerin yer aldığı çalışmada özellikle futbol dünyasının bu süreçte ne kaybettiği, futbol dışı organizasyonlarda durumun ne olduğu ele alınmıştır.

2. SPOR VE EKONOMİ İLİŞKİSİ

Sosyal hayat içerisinde önemli bir yere sahip olan sporun tarihi, insanlık tarihi kadar eskiye dayanmaktadır. Araştırmalara göre; sporun tarihsel süreç içerisinde doğuşu ve gelişimi insanın doğayla mücadelesi ile başlamaktadır (Dağlı vd., 2013:94).

Spor, zaman içerisinde bir dünya kültürü haline gelmiş ve futbol bu kültürün içerisinde en ilgi çeken alan olmuştur. Özellikle futbolun kitlelere yaygınlaşmasıyla birlikte spor popülerlik kazanmış ve bir ekonomi haline gelmiştir. Zaman içerisinde spora duyulan ilgi ile birlikte sporun ekonomi içerisindeki yeri de artmıştır.

Spor olgusunun, son yıllarda giderek artan oranda büyük kitlelerin ilgisini çekmesinde bazı etkenler bulunmaktadır (Kaya & Büyükbaykal, 2019: 686):

1. Ülkelerin hükümet politikalarında sporun ve özellikle futbol, basketbol gibi dalların öncelikli olarak yer alması,
2. Kitle iletişim araçlarının her geçen gün artan biçimde spora geniş yer ayırmaları,
3. Sporun sağlıklı yaşam için kaçınılmaz bir gerçek olduğunun her yaşta insan tarafından kabul edilmesi,
4. Spor ve ekonomi ilişkisinin büyük bir potansiyel arz etmesi.

Gelişen ülke ekonomileri ve gelir dağılımı yapıları göz önünde bulundurulduğunda, sporun her alanı, gittikçe daha büyük ekonomik hacimlerin içinde dönmeye başlamıştır. Bu alanlar arasında, ülkeden ülkeye değişiklik gösteriyor olsa da, futbol en büyük paya sahip konumdadır.

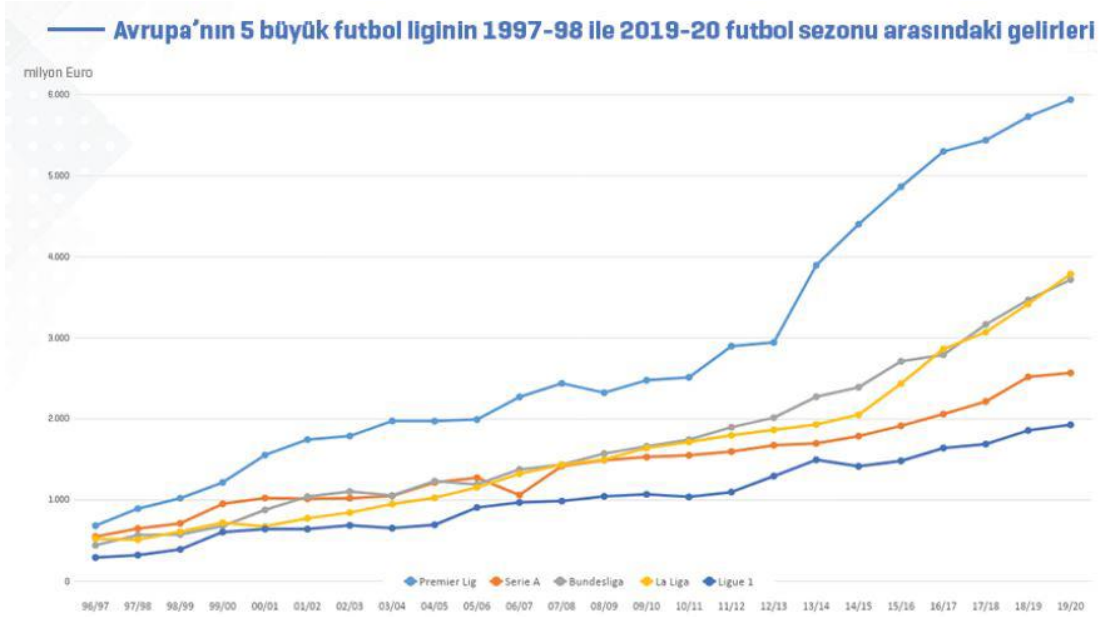
Günümüzde futbol, tüm dünya kulüpleri için yalnızca sportif başarıdan ibaret değildir. Tüm dünya kulüpleri ve futbol ligleri, sportif başarılarının yanı sıra finansal parametreler bakımından da başarılı yönetimleri önemsemekte ve bunun için çalışmalar yapmaktadır. Bu sayede de hem kulüpler bir dünya markası haline dönüşmekte hem de futbol endüstrisi hızla büyümeye ve gelişmeye; ülke ekonomisinde önemli bir yere sahip olmaya devam etmektedir.

3. FUTBOL EKONOMİSİ

Futbol ekonomisinin varlığına ilişkin olarak, futbolun son yıllarda ticari boyutuyla önem kazandığı vurgusu yapılmaktadır. Günümüzde artık futbol bir sanayi dalı olarak kabul edilmekte, bilimsel çalışmalara konu olmakta ve futbol ekonomisi denilen bir kavramdan söz edilmektedir (Büyükbaykal, 2019: 2).

Yılda 55 Milyar Euro'yu geride bırakan parasal büyüklüğü ile dünyanın en hızlı büyüyen sektörlerinden biri olan futbol, gerek sportif başarı gerekse finansal güç açısından Avrupa Kıtası'ndaki liglerin baş aktör olarak konumlandığı dev bir spor ve eğlence endüstrisidir (Aktif Bank Ekolig Rapor, 2020: 2).

Her geçen gün büyüyen istihdam hacmi, yatırım gücü, teknoloji ve inovasyonun yarattığı sınırları kaldıran erişim imkânı ile futbolda, Avrupa'nın beş büyük ligi olarak bilinen Premier Lig, La Liga, Bundesliga, Seria A ve Ligue 1'in toplam gelirleri 18 Milyar Euro'ya ulaşmıştır (Kıbrıs Haberci, 2019).

Grafik 1: Avrupa Liglerinin Gelir Artışı Tablo (Aktif Bank Ekolig Raporu, 2020: 2)

Ülkesel olarak futbol ekonomisi incelendiğinde İngiltere, Avrupa ligleri arasında en büyük ekonomik büyüklüğe sahip konumdadır. 2016/2017 sezonunda yaklaşık olarak; İngiltere; €5.3 Milyar, İspanya; €2.9 Milyar, Almanya; €2.8 Milyar, İtalya; €2.1 Milyar, Fransa; €1.6 Milyar gelire sahiptir.

Grafik 2: Avrupa Liglerinin Gelir Yapısı Grafiği (Destek Patent Raporu, 2018: 8)

Ülkemiz futbolu bağlamında Süper Lig'e baktığımızda ise geride bırakılan dört futbol sezonunda maç günü, naklen yayın ve ticari gelirleri 2 Milyar TL'den 4,2 Milyar TL'ye çıkmıştır (Anadolu Ajansı, 2019).

Süper Lig, taraftar potansiyeli, yenilenen veya yeniden inşa edilen modern stadyumları, saha içindeki oyun kalitesi ve rekabet gücü ile Avrupa'nın en hızlı gelişen futbol liglerinden biri olarak gösterilmektedir.

4. COVID-19 PANDEMİSİ

Çin'in Vuhan kentinde 2019'un Aralık ayından itibaren ortaya çıkan yeni tip koronavirüs (Covid-19), "İlk olarak Çin'in Vuhan Eyaleti'nde Aralık ayının sonlarında solunum yolu belirtileri (ateş, öksürük, nefes darlığı) gelişen bir grup hastada yapılan araştırmalar sonucunda 13 Ocak 2020'de tanımlanan bir virüsdür." şeklinde tanımlanmaktadır (Sağlık Bakanlığı).

2020'nin ilk günleri itibarıyla küresel düzeyde yayılmaya başlayan koronavirüs, Dünya Sağlık Örgütü tarafından "pandemi" olarak nitelendirilmiştir. Koronavirüs, Çin, Amerika, Avustralya ve Avrupa ülkeleri başta olmak üzere tüm dünyayı fazlasıyla etkilemiştir.

Her geçen gün yeni bilgilerin edinildiği koronavirüs ile ilgili çalışmalar devam etmektedir. Ülkelerin yeni salgın politikaları oluşturduğu ve yoğun bir şekilde çalışma yürüttüğü koronavirüs ile mücadele kapsamında aşı başta olmak üzere kapsamlı faaliyetler sürdürülmektedir.

4.1. Covid-19 Pandemisinin Avrupa'da Futbola Etkileri

Ülkelerin ekonomilerinde önemli bir yere sahip olan spor ekonomisi, tarihsel olarak bakıldığında küresel ve yerel olarak yaşanan toplumsal ve ekonomik gelişmelerden etkilenmiştir. Günümüzde yaşadığımız koronavirüs salgını da spor camiasını etkilemiştir.

Artarak devam eden virüs vakaları nedeniyle; Avrupa ve dünyanın her yerinde ticaret, endüstri, sanat, spor gibi birçok alan olumsuz olarak etkilemiş ve çoğu aktivite durma noktasına gelmiştir. Bu süreçten etkilenen ve beş büyük lige sahip olan Avrupa ülkeleri spor organizasyonlarının da yoğunlukta yapıldığı ülkelerdir.

Özellikle spor organizasyonları bağlamında Avrupa'da son günlerde tartışılan konu, futbol ve diğer spor müsabakaları ile organizasyonlarının ne olacağıydı. Haziran ayında bu konuyla ilgili olarak federasyonların ne yönde karar alacağı belirsiz bir konumda yer almaktaydı.

Federasyonlar müsabakaları ertelemiştir ve pandeminin gidişatına uygun olarak karar verileceği duyurulmuştur. Haziran ayından sonra normalleşme beklendiği için salgının sona ermesi halinde organizasyonların Haziran sonrası düzenleneceği beklenmekteydi. Ancak Pandeminin yarattığı bir belirsizlik söz konusudur. Bu belirsizlik içerisinde, Avrupa futbol ekonomisi ve bu ekonomi içerisinde faal olarak bulunan doğrudan veya dolaylı tüm aktörler de bu sürece dâhil olmuştur.

Avrupa kıtasında hızla artan pandemi, insanların toplu olarak bir arada oldukları en popüler alanlardan biri olan futbol maçlarının da potansiyel salgın yayma tehlikesi olan yerler olarak görülmesini beraberinde getirmiş; önce maçlar seyircisiz olarak oynatılmış, ardından da futbol liglerindeki maçların iptali futbol dünyasını bir anda durma noktasına getirmiştir.

Ülke / Lig	İlk Vaka	Seyircisiz maç oynanma kararı	Maçların erteleme kararı	Süresiz erteleme kararı	İkinci kez erteleme kararı	Liglerin devamı için öngörülen tarih
İngiltere Premier Lig	31 Ocak	12 Mart	13 Mart	9 Nisan	-	6 Haziran
Almanya Bundesliga	4 Şubat	11 Mart	13 Mart	-	30 Nisan	9 Mayıs
İspanya La Liga	31 Ocak	10 Mart	12 Mart	23 Mart	-	29 Mayıs ya da 6 Haziran
Fransa Ligue 1	21 Ocak	10 Mart	13 Mart	13 Mart	-	17 Haziran
İtalya Serie A	31 Ocak	4 Mart	9 Mart	10 Mart	-	Haziran başı
Türkiye Süper Lig	11 Mart	12 Mart	18 Mart	18 Mart	-	Haziran başı

Grafik 3: Avrupa'nın Liglerinde ve Süper Lig'de Pandemi Süreci Tablosu (Aktif Bank Ekolig Raporu, 2020: 7)

Mayıs ayı ortasında liglerin durumuna ilişkin yapılan açıklamalara bakıldığında;

- ✓ Fransa’da lig bitirilmiş ve PSG şampiyon ilan edilmiştir.
- ✓ Bundesliga’nın 16 Mayıs’ta başlaması beklenmektedir.
- ✓ Süper Lig’de maçların mesafe kuralına uygun olarak Haziran’da başlaması konuşulmaktadır.
- ✓ Premier Lig ve Serie A’da belirsizlik sürmektedir. Takımlar ertelenen liglerin yakın zamanda başlama ihtimaline karşılık olarak antrenmanlara başlamışlardır.

Futbol liglerinin yer aldığı ülkelerde ilk vakanın görülmesinin ardından müsabakalarla ilgili en hızlı karar alma süreci Türkiye’de gerçekleşmiştir. Türkiye’de ilk vakanın görülmesinin hemen ardından ligin 26. haftasına denk gelen, 13-16 Mart tarihleri arasındaki karşılaşmalar seyircisiz oynanmış, bir sonraki haftada da liglerin ertelendiği duyurulmuştur.

Beş büyük Avrupa ligi arasında ilk vakanın görülmesinin ardından seyircisiz maçların oynanması kararını en erken alan lig Bundesliga olurken (35 gün sonra), en geç karar alan futbol ligi Ligue 1 (48 gün sonra) olmuştur. İtalya, Covid-19’un en fazla etkilediği ülkelerden biri olmuştur. Serie A maçlarının ertelendiği tarihte vaka sayısı 7985, ölüm sayısı ise 463 olarak kaydedilmiştir.

Avrupa’nın 5 büyük futbol ligi ve Süper Lig’de maçların erteleme kararlarının alındığı tarihlerde ülkedeki vaka/ölüm sayısı

Ülke / Lig	Maçların erteleme kararı	Maçların erteleme kararının alındığı gün ülkedeki vaka/ölüm sayısı
İngiltere Premier Lig	13 Mart	769 / 11
Almanya Bundesliga	13 Mart	3.621 / 8
İspanya La Liga	12 Mart	2.871 / 86
Fransa Ligue 1	13 Mart	3.570 / 79
İtalya Serie A	9 Mart	7.985 / 463
Türkiye Süper Lig	19 Mart	359 / 4

*Worldometer, Coronavirus cases, 2020

Grafik 4: Erteleme Kararı Alındığında Vaka/Ölüm Sayısı (Aktif Bank Ekolig Raporu, 2020: 8)

Ülkelerin spor organizasyonlarını özellikle futbol liglerini iptal etmek ya da ertelemek konusunda çekingen davrandıkları söylenebilmektedir. Özellikle futbol müsabakalarının, yaşanan ilk vakaların ardından hemen iptal edilmediği, seyircisiz oynama seçeneğinin sunulduğu; ancak durumun daha da ciddileşmesiyle birlikte iptal etmeye karar verildiği görülmüştür.

Sürece bakıldığında; futbol ligleri, kademeli olarak iptal edilmiştir. Öncelikle bir-iki hafta süreyle alt ligler iptal edilmiş; ardından birinci ligler durdurulmuştur. Birinci liglerde ekonomik anlamda payın daha büyük olması göz önünde bulundurulduğundan seyircisiz oynama önerisinde bulunulmuştur. Bu tutum ülkelerin ekonomisinde sporun ne kadar büyük pay sahibi olduğunun bir göstergesidir.

Organizasyonların Haziran ayında seyircisiz olarak, kontrollü bir şekilde, tedbirler uygulanarak düzenlenmeleri söz konusu olmuştur. Alınan kararlar ülkeden ülkeye değişmektedir. Müsabakaların gelecek yıla ertelenmesi ve daha sağlıklı bir şekilde düzenlenmesi de öneriler arasındadır. Ancak bu yıl içerisinde ertelenerek düzenlenmesi konusunda bir ısrar bulunmaktadır. Bu ısrarın ve erteleme kararının ilk vakanın görülmesinin hemen ardından alınmaması, ülke ekonomisinde futbolun büyük paya sahip olmasına bağlanmaktadır.

Avrupa'nın 5 büyük liginde ertelenen maçların oynanmaması ve liglerin iptal edilme durumunda öngörülen finansal kayıp (milyon Euro)

Lig	Maç günü gelirleri	Naklen yayın gelirleri	Ticari gelirler	Toplam gelir kaybı
İngiltere Premier Lig	170 - 180	700 - 800	250 - 300	1.150 - 1.250
İspanya La Liga	150 - 170	500 - 600	150 - 200	800 - 950
Almanya Bundesliga	130 - 140	300 - 400	200 - 250	650 - 750
İtalya Serie A	90 - 100	350 - 450	100 - 150	550 - 650
Fransa Ligue 1	50 - 60	150 - 200	100 - 140	300 - 400

Grafik 5: Finansal Kayıp Tablosu (Aktif Bank Ekolig Raporu, 2020: 13)

Amerika'dan sonra Covid-19'un en fazla görüldüğü kıta olan Avrupa'da, futbol endüstrisinin en güçlü beş ligi, liglerin durdurulma kararı nedeniyle finansal anlamda etkilenmiştir. Yapılan araştırmaya göre, Covid-19 pandemisi nedeniyle beş büyük ligin iptal edilmesi durumunda yaşanacak toplam finansal kayıp Grafik 5'te görüldüğü üzere 3,5-4 Milyar Euro civarında olacaktır.

Ekonomileri ile öne çıkan Avrupa'nın beş büyük ligi ile UEFA Şampiyonlar Ligi ve UEFA Avrupa Ligi de bu süreçten etkilenmiştir. Geride kalan altı futbol sezonunda toplam gelirlerini 1,7 Milyar Euro'dan 3,8 Milyar Euro'nun üzerine çıkararak UEFA, en fazla gelir elde ettiği iki büyük organizasyonu olan Şampiyonlar Ligi ve UEFA Avrupa Ligi maçlarının ertelenmesinden kısa bir süre sonra, üye ülkelerin temsilcileriyle bir araya gelerek 2020 Avrupa Şampiyonası'nı 2021 yazına ertelediğini kamuoyu ile paylaşmıştır.

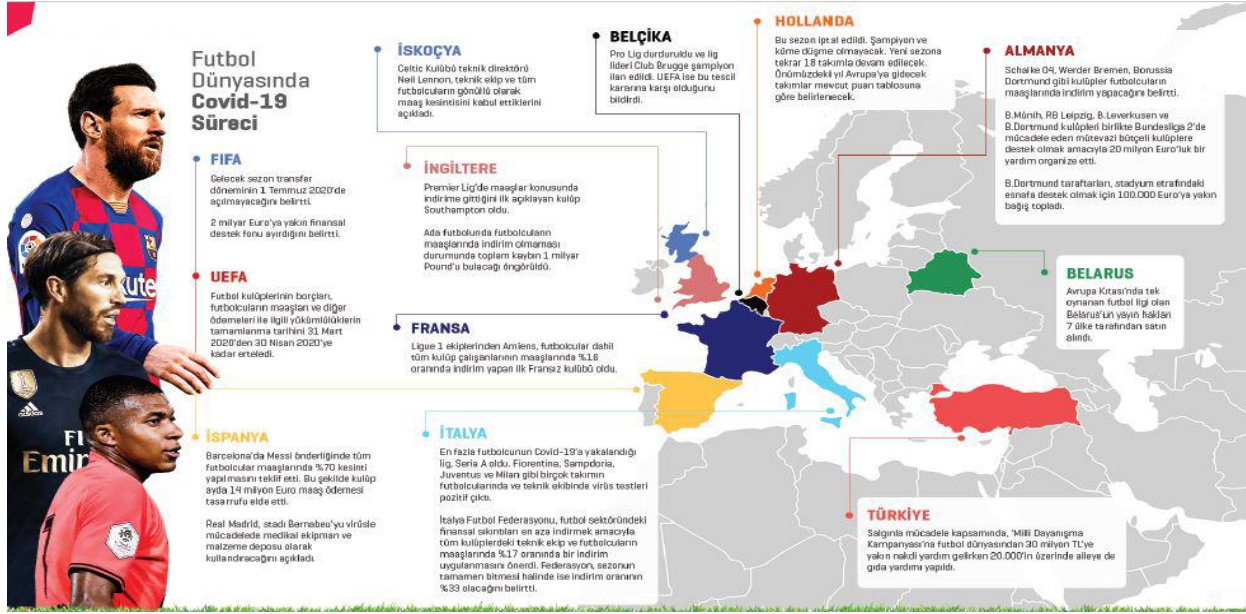
Şampiyonlar Ligi, Avrupa Ligi finali ve Süper Kupa'nın seyircisiz oynanması durumunda UEFA'nın üç maçta sadece maç günü gelirlerinden kaybı 15 Milyon Euro'nun üzerinde olacaktır (Aspor, 2020).

Süper Lig'de, 26. hafta seyircisiz maçlarla tamamlanmıştır ve 27. hafta itibarıyla lig süresiz olarak ertelenmiştir. En erken Haziran 2020'de başlayacağı belirtilmiştir. Bilim Kurulu'nun tavsiyesi doğrultusunda kalan maçlar seyircili ya da seyircisiz oynanacak; bu durum pandeminin gidişatına bağlı olarak netleşecektir.

Müsabakaların seyircisiz oynanması durumunda gelir kaybının yalnızca 100 milyon TL'lik maç günü gelirleriyle sınırlı kalacağı öngörülen Süper Lig'de, kalan müsabakaların oynanmaması durumunda ise finansal kayıp yaklaşık 1 milyar TL olacaktır (Dünya, 2020).

Seyircisiz maçlar, ertelenen ligler ve turnuvalarla birlikte Avrupa genelinde 500'den fazla müsabaka ertelenmiştir. Copa America, 2020 AFC Asya Kupası, 2021 UEFA Kadınlar Şampiyonası, 2021 Dünya Kulüpler Kupası ve 2021 UEFA Avrupa Uluslar Ligi turnuvaları da bu süreçte ertelenen veya tarihleri değiştirilen futbol turnuvalarıdır.

Futbol dünyasının Covid-19 sürecindeki tutumlarına ilişkin bilgiler Grafik 6'da yer almaktadır. Özetle; futbol dünyası bu süreci atlama üzere fedakârlık sergilemiştir. Örneğin; futbolcular maaşlarında indirim gitmişlerdir; vatandaşlara yardım için seferber olmuşlardır. Bir başka örnek ise; Real Madrid stadını medikal malzemeler için depo olarak kullandırmasıdır. Diğer detaylar görselde yer almaktadır.

Grafik 6: Futbol Dünyasında Covid-19 Süreci (Aktif Bank Ekolig Raporu, 2020: 18-19)

4.2. Covid-19'un ABD'de Spora Etkisi

Salgının en fazla etkilediği ülkelerden biri olan Amerika'da dört farklı spor branşında müsabakaların iptal edilmesi ve oynanmaması durumunda oluşacak gelir kaybı 5 Milyar Dolar civarındadır.

Covid-19 pandemisi, Amerika'nın en büyük spor organizasyonlarından biri olan Amerikan Futbol Ligi'ni de etkilemiştir. 14,4 Milyar Dolar geliri, kıran kırana mücadeleler ile geçen maçları bir sezonda 16,6 Milyon kişiye ulaşan seyirci sayısı ile Amerika'nın en fazla izlenen spor liglerinden biridir.

Grafik 7: ABD'nin 4 Branşının Gelir Kaybı (Aktif Bank Ekolig Raporu, 2020: 4)

4.3. Diğer Spor Organizasyonlarının Durumları

Covid-19 salgını sadece futbol dünyasını değil dünyanın her yerindeki spor organizasyonlarını durdurmuştur. Dünyanın her yerine yayılan Covid-19, 450 milyar dolarlık parasal hacmi olan global spor endüstrisi içerisinde, Formula 1, Moto GP, 149. Golf Açık Şampiyonası, Avrupa Basketbol Şampiyonası, Fransa Bisiklet Turu, Azerbaycan Grand Prix, Wimbledon, 2020 Yaz Olimpiyatları gibi farklı branşlardaki yerel ve uluslararası spor organizasyonlarının takviminin değişmesine, ertelenmesine veya iptal edilmesine neden olmuştur.

2020 Olimpiyat Oyunları'nın ev sahibi Tokyo, büyük hazırlık yapmış, 2013 yılından bugüne kadar yeni spor komplekslerinin yapılması, mevcut olanların iyileştirilmesi, metro ve altyapı gibi çalışmalar için 25 Milyar Dolar harcamıştır.

Covid-19 pandemisinin yarattığı olumsuz etkilerin gün geçtikçe artması sonucunda Uluslararası Olimpiyat Komitesi, 24 Mart 2020'de aldığı kararla 2020 Tokyo Olimpiyatları'nın Tokyo 2020 adıyla 2021 yılında düzenlenmesine karar vermiştir (Olimpiyat Komitesi, 2020).

5. SONUÇ

Pandemi karşısında ülkelerin küresel seferberliği devam etmektedir. Ülkelerin her gün yeni bir tedavi yöntemi araştırdığı, aşı çalışmalarına hızla devam ettiği bu sürecin olumlu sonuçlanması tüm dünyada büyük bir sabırla beklenmektedir.

Hayatın zaman zaman durma noktasına geldiği bu süreçte, her alan salgın dolayısıyla etkilenmiştir ve her şeyin eskisi gibi normale döndüğünün en büyük göstergelerinden birisi olarak spor etkinliklerinin yeniden başlaması kabul edilmektedir. Örneğin, kimi görüşe göre yeniden statların dolması, pandemi sürecinin tamamlandığının bir göstergesi olacaktır.

Tüm dünyayı etkisi altına alan pandemi ile Avrupa başta olmak üzere tüm dünyada mücadele sürmektedir. Bir yandan salgın ile mücadele kapsamında adımlar atılırken diğer yandan spor camiası bağlamında ulusal ve uluslararası müsabakalar için çalışmalar devam etmektedir ve uygun olduğu düşünülen muhtemel başlangıç tarihleri sporseverlerle paylaşılmaktadır.

Yaşanan bu belirsiz ve karmaşık durum içerisinde lig maçlarının ertelenmesi kulüplerin gelir-gider dengesi üzerinde finansal bir etki yaratmıştır. Spor müsabakaları ve organizasyonlarının ertelenmesi veya iptal edilmesi durumlarının spor paydaşları üzerinde önemli ölçüde ekonomik ve hukuki etkisi olmuştur. Kurumlar, özellikle spor kulüpleri ve organizasyonları ertelenen veya iptal edilen müsabakalar nedeniyle öngörülemeyen maddi bir külfetle karşı karşıya kalmıştır. Bu durumun çözümü konusunda tüm spor paydaşlarının ortak çalışma halinde olması gerekmektedir.

Çalışmada beş Avrupa ligi özelinde bir değerlendirmede bulunularak futbol ekonomisi üzerinde durulmuştur. Covid-19 pandemisi nedeniyle bu beş büyük ligin iptal edilmesi halinde toplam finansal kaybın 3,5-4 Milyar Euro civarında olacağı grafiklerle belirtilmiştir. Çalışmada da görüldüğü şekilde, futbol ekonomisinin ülke ekonomisindeki katkısı büyüktür. Katkısının büyük olmasından dolayı spor organizasyonları bağlamında karar alma süreci daha yavaş işlemektedir ve çok yönlü bir karar alma süreci yaşanmaktadır. Her şeyin ince ince düşünüldüğü bu süreçte

Spor organizasyonları bağlamında koronavirüs salgınının etkilerine ekonomik açıdan bakılsa da işin insani boyutu unutulmamalıdır. İnsan ve insan sağlığı açısından geri dönülmez bir sürecin yaşanmasından dolayı; virüs vakaları kontrol edilinceye kadar, virüs olaylarının artması beklenmeksizin tüm spor müsabaka ve organizasyonları hiç düşünülmeden süresiz şekilde iptal edilmelidir.

Bu süreçte kurumlar kendilerine en uygun şekilde karar almak zorunda kalsalar da bu süreçten herkesin etkilendiği göz önünde bulundurularak; maddi konularda karşılıklı anlayış ile çözüm bulma yolu tercih edilmelidir. Bu bağlamda atılacak adımlar insan sağlığı göz ardı edilmeden atılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Büyükbaykal, G. (2019). "Türkiye'deki Futbol Ekonomisi", Spor Endüstrisi ve Basın Dersi Notları.
- Dağlı Ekmekçi, Y. A. & Ekmekçi, R. & İrmiş, A. (2013). "Küreselleşme ve Spor Endüstrisi", *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, Vol.4, No.1.
- Kaya, M. & Büyükbaykal, G. (2019). "Tüketim Toplumu Bağlamında Futbolun Endüstrileşmesi: 3 Büyük Takım Tarafları Üzerinden İnceleme", *International Journal of Cultural and Social Studies (IntJCSS)*, December, 5(2).

Covid-19 Öncesi ve Sonrasında Futbol Ekonomisi Raporu. (28 Nisan 2020). *Aktif Bank Ekolig*. Retrieved from <https://www.aktifbank.com.tr/tr/hakkimizda/basinodasi/ekolig>

Futbol Endüstrisi-Oyundan Fazlası. (2018). *Destek Patent Raporu*. Retrieved from <https://docplayer.biz.tr/136215896-Futbol-endustrisi-oyundan-fazlasi.html>

Altyapıya Dönmeleri Şart. (2 Mayıs 2020). *Aspor*. Retrieved from <https://www.aspor.com.tr/yazarlar/fatih-dogan/2020/05/02/altyapiya-donmeleri-sart>

Premier League'nin Engellenemez Finansal Üstünlüğü. (4 Kasım 2019). *Kıbrıs Haberci*. Retrieved from <https://www.kibrishaberci.com/premier-leaguenin-engellenemez-finansal-ustunlugu/>

Covid-19 Bilgilendirme Sayfası. *Sağlık Bakanlığı*. Retrieved from <https://covid19.saglik.gov.tr/TR-66300/covid-19-nedir-.html>

Süper Lig'de Kayıp Yaklaşık 1 Milyar TL'yi Bulabilir. (28 Nisan 2020). *Dünya*. Retrieved from <https://www.dunya.com/ekonomi/super-ligde-kayip-yaklasik-1-milyar-tlyi-bulabilir-haberi-468890>

Süper Lig'de Toplam Gelir 4,2 Milyar Liraya Ulaştı. (12 Kasım 2019). *Anadolu Ajansı*. Retrieved from <https://www.aa.com.tr/tr/spor/super-ligde-toplam-gelir-4-2-milyar-liraya-ulasti/1642807>

Tokyo 2020 Yaz Olimpiyat Oyunları 2021 Yılına Ertelendi. (24 Mart 2020). *Olimpiyat Komitesi*. Retrieved from <https://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Haber-Detay/Tokyo-2020-Yaz-Olimpiyat-Oyunlari-2021-Yilina-Ertelendi/11231>

EXTENDED ABSTRACT

Today, when we are struggling with the coronavirus epidemic, it is seen that the epidemic has affected all areas of life. In this period when humanity is going through a great test, every field in life such as health, economy, business life and social life has seen a great impact due to the epidemic.

The Covid-19 epidemic, which started in the last days of 2019, became global with the first months of 2020 and affected the whole world. This virus, which is stated to have started in China and found all over the world in a short time, especially in the USA and European countries, has obliged a new world order mandatory.

In this period when health systems are questioned, travels between countries are restricted, education is provided by distance education, the rules of social life are redefined, and there have been changes in business life, countries have had to establish new orders within their borders with new decisions taken one after another.

In this process when a global virus made it necessary and to write the rules of the life from scratch, by taking individual precautions the epidemic has created a new agenda. In this process when global, social and individual attention is turned into this field; In addition to being protected from the epidemic, it has been necessary to try to keep up with the new order.

Plans made at the beginning of 2020 were interrupted by the global epidemic. The field of sports industry, which is the subject of the study, has been an area affected by the epidemic like every other field. While a planned process has been being implemented in the context of sports organizations, the organizations were stopped with this epidemic. The effects of the coronavirus epidemic, which is considered as a current issue, on sports field and football economy were selected as the subject of the study.

Since it is effective in all areas of life, coronavirus is an issue that can be addressed from different angles. In the study, the economic dimension of the subject within the football economy has been mentioned. In every situation where the effects of coronavirus are evaluated in the field of sports, the economic dimension has become a prominent area. Factors such as the fact that sports organizations on a global scale are planned in advance, they are addressing a large audience, and the interest on

them are intense make the institutions and individuals in the organizations think economically. In addition to these factors, the fact that they have a serious impact on the revenues of countries makes it necessary to pay attention to the decisions to be taken for sports activities in this process.

In this process when new decision have been made as the epidemic reached a global dimension and regulations concerning all areas of life have been made. In the context of these regulations, sports organizations, where people are together, have come to a standstill due to the epidemic. In this process, the decision to stop the organizations was a difficult decision. It has been observed that the managers of the organizations have been acting hesitant about stopping their activities. Although many areas of life have started to be stopped, it has been observed that especially football matches continue to be played in the context of sports organizations. In the matches that have been decided to be played without an audience, it has been considered to stop the organizations with the positive cases in the football clubs. The topic which has been spoken after the matches that had been decided to be stopped indefinitely has been the economic loss that the clubs would experience in this process.

In the study, it is aimed to make an evaluation on the decisions taken in the context of sports organizations especially in May-June, by focusing on the economic losses that are predicted to be experienced. Five European football leagues, which made a name for themselves with the income they earned when it comes to football economy, has been an area of focus in the study.

The five football leagues of Europe, Premier League, La Liga, Bundesliga, Seria A and Ligue 1, are the most followed leagues with the economic gains and transfers they make in one season. During the period when the leagues were stopped due to the coronavirus epidemic, the economic losses that these five leagues will experience have been the most talked topic in the context of sports organizations.

In this study, the economies of these five football leagues have been emphasized and the economic losses they will experience have been mentioned. A general evaluation has been made based on the economic reports prepared.

Starting from the relationship between sports and economy, in the study that touched on the football economy, the effects of the Covid-19 pandemic on football in Europe were emphasized and economic losses are discussed. In the study where evaluations about the situations of football leagues in Turkey have been made, a general evaluation has been made about the situations of the global sports organizations and sports organizations outside of football in the USA.

With the study, the greatness of the impact of sports organizations on the countries' economies has been seen and it was determined that the sports economy, especially the football economy, has been greatly affected by the decisions taken due to the epidemic. During the epidemic period, which made it necessary to make quick decisions in every field, while making decisions in the context of sports organizations, it has been timid and decisions were made gradually, taking into account the economic share. Although institutions related to sports organizations has had to look at the issue from their own perspective, it has been observed that health has been thrown behind the economy during the extraordinary process.